Ч. 257. Львів, Середа, дня 14. (27.) падолиста 1901. Річник V.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Виглядн на поліпшенє парляментарного положеня.

(X) Заява парляментарної комісиї молодоческого клюбу у відповідь на заяву лївиці обговорена у віденьских дневниках відповідно їх партийному становищу і з всякими засторогами, однак навіть N. fr. Presse, хоч як фарисействує, але бодай не цькує проти змагань ческих послів так, як то бувало її звичаєм. Загально дневники зазначують, що ческа заява не містить в собі нїякого певного приреченя, яке відповідало би домаганям лївиці, але нема також там і відмови. Вже ся обставина, що Чехи не відмовили запросинам лївиці, а заявили взяти участь в переговорах, стає певним доказом, що парляментарне положенє поправило ся хвилево і що бодай буджет буде можна без трудностий полагодити, на що також вказує прискорена робота в комісиї. Один лїберальний дневник вказує д-ра Крамаржа яко автора ческої заяви і признає, що заява є острійша що-до форми, як що-до змісту. Сю заяву передала парляментарна комісия ческого клюбу др. Керберови, з котрим при сїй нагоді відбула цїлогодинну пересправу, а відтак зібрала ся окремо на нараду, в котрій взяв участь також мінїстер др. Резек. Також клюб ческої шляхти дав відповідь на заяву лївиці і, виказавши оправданє ческих домагань та готовість з свого боку, як все, приложити руки до полагоди державних конечностий, висловлює також радість з нагоди намірених переговорів задля обопільного порозуміня з услівєм, що лївиця дасть певну поруку для усуненя трудностий, які стоять в дорозї успішній парляментарній роботї. Ческа шляхта рішучими словами робить лївицю відвічальною за можливу неудачу переговорів і вказує на суперечність, яка проявляє ся у лївиці між неохотою до заспокоєня оправданих домагань ческого народу з одного боку, а готовостю до привернення парляментарного ладу.

В тім находить ся справдї ключ до парляментарного положеня. Лївиця виступила з заявою охоти до переговорів і привернення парляментарного ладу, але в тім змаганю видно також нещирість лївиці, котра хотїла би відтак за все звалити вину на Чехів, наколиб не дійшло до порозуміня. Лївиця нїбито хоче ладу, а не допускає нїяких уступок і хоче удержати status quo що до Чехів, і не допускає в тім напрямі поправи. Відозва ческої шляхти вказує на се і домагає ся, щоби лївиця покинула своє відпорне становище і визволила ся зпід верховлади всенїмців, котрих проґрама незгідна є з ладом австрийскої монархії. Наколи Чехи переконають ся, що лївиця щиро відносить ся, то певно дадуть з собою говорити.

На пятницю пополудни з порученя мінїстра-президента запросив президент палати предсїдателїв всїх парляментарних клюбів на нараду, в котрій мають бути обдумані способи, якби обезпечити парляментарним роботам скору полагоду і усунути трудности. Імовірно являть ся всї окрім всенїмців і ческих социялїстів. Вислїд сеї наради буде також мірою, о скілько положенє поправило ся.

Господарске віче

уряджене в Станиславчику Товариством „Сїльский Господар в Олеську“ дня 19. падолиста с. р.

Сумні дуже наші обставини: край рільничий — та ріля щораз більше дробить ся в руках селянина, а роздроблена не дає спромоги, щоби господар, котрий далї-далї зійде на халупника — удержав відповідний інвентар потрібний для хемічної і фізичної управи землї. Тимто і земля щораз менше і лихше родить. Доказано статистично, що з правила ріля дрібних господарств дає о 33% менше видатку в зерні і соломі, а о 60% менше в сїнї — як дає посїлість двірска; а поза правилом відносини ще гірші. Причина сего темнота в кождім напрямі, і то темнота крайна — египетска, в додатку брак довіря до культури, котра лиш одна може побільшити доходи з землї.

Рівнож брак рільничої примисловости, котрий ще недавно збудив ся у властителях більшої посїлости: нашому християнинови, коби бараболя зародила, а троха жито, вже він щасливий. Обшарникови не одному і доси снить ся пшеничний колос обсаджений зерном від першого колїнка стебла, та і мимоволї лїзе єму на очи леґенда о милосердию Пр. Діви, котра своєю долонею уратувала решту колоса перед розгнїваним Христом.

Тимто окрім хову свиний занедбано всякі иньші галузи промислу: годівлю худоби на різь, годівлю коний, хмелю, садів, пчіл, кріликів, витлини і т. д.

Що правда поволи — поволи підносить ся всесторонний промисл, але лиш межи обшарниками: та і легко їм се приходить, бо мають на то два ц. к. краєві товариства, котрі поберають около 200.000 корон запомоги, а днесь обшарник може легко прийти не лиш до расової худоби всякого рода, але і урядити досьвідні стациї, на котрі дістане відповідні фонди. На жаль: звичайно фонди ті пропадають на віки без хісна для загалу, бо результати стаций досьвідних по просту не доходять до загальної відомости суспільности: часом — десь там видрукує ся в якійсь часописи, котра порода не доходить, бо хоч товариства тоті і краєві і »ц. к.« — однак в першій лїнїї суть для Поляків, а в в другій лиш для обшарників; колиб так не було, то видавали би тоті товариства книжки і часописи для низших верств селяньскої людности, і видавало би їх на польскій і рускій мові — таж се товариство »галицке і »краєве« — но але сумний досьвід починаючий ся від найнизшої кляси уряду почтового аж до унїверситету вчить нас, що все, що »для краю« — се значить для Поляків, і що хоч зійшло з уст обшарників і шовінїстів мотто Ґрохольского, то такі факти доводять, що після їх »міродайної« гадки такой »нема Руси«!

Друга причина сего лиха є та історична вада Русинів: брак орґанїзациї і єдности на всякім поли, а найменше на поли аґрікультури. А вже де-як-де — тут она не лиш пошкодила би нїкому, але противно всїм помогла би. В додатку брак жертволюбивих людий на цїль народню. Скорше найде ся добродїй, котрий пожертвує свої сили і майно на всякі иньші цїли, як на цїли піднесеня аґрікультури. Правда, що густо по краю шкіл рільничих, але не треба забувати сего, що анї один ученик не верне на батьківску ниву — бо виховуваний через 3—4 роки в иньших условинах (иньшим духом — иньшою мовою, — иньшим харчем) волить іти на паньского тавуна, як завести поступове господарство на питомій ниві.

Та за далеко зайшли би ми, наколи хотїли-б вичисляти всї наші хиби, і всї причини нашої щербатої долї. Скажемо, що се пішло загально, а нерадивість і оспалість обняла всї верстви суспільні. Лиш поодинокі люди хотїли би зробити щось для народу, то знова годї їх трех до купи стягнути, щоби злучити їх сили.

Та прецїнь зійшло ся таких кількох щирих патріотів, котрі кинули зерно на культуру і се зерно поволи-поволи, але кільчить ся і дасть Бог — не довго зійде, а надія є, що не усхне, але здорово рости буде. Сї люди злучили свої сили і завязали перше руске товариство господарске: »Сїльский господар в Олеську« і днесь починає відзивати ся се товариство не шумними реклямами по часописях, але тихою, невсипущою працею поміж селяньством. Де лиш може, уряджує популярні виклади, голосить всяку науку у всїх напрямах господарских, застосовуючи ся до всякої льокальної почви. Ширить замилованє до садів, пасїк — роздає і розпродує (зі стратою) штучні навози, пчоли і щепи; члени сего товариства не жалують труду на 4—5-милеву дорогу по »польских« дорогах, коби лиш допомогти тому бідному мужикови, що часто або по модньому шукає долї за морем — або по традицийному топить єї в »сьвентій« коршмі.

От і 19. сего місяця урядило се товариство господарске віче в глухім закутку Брідщини: в Станиславчику. А треба і то сьвітови знати, що наше товариство »Просьвіта« нїколи не відмовляє помочи »Сїльскому Господарю«. І тепер упрошений п. Василь Король приїхав в імени товариства »Просьвіти« і як звичайно вивязав ся зі своєї задачі знаменито: він був і душею віча, бо виголосив виклад про управу піскової землї, в котру богата околиця Станиславчика. Честь »Просьвітї« і єї Голові! честь і п. В. Королеви за єго труд і науку.

З'їхало 8 сьвящеників, учительство місцеве і висше 200 селян — між котрими один канадийский Русин, що не найшов долї на своїй землї і в своїй хатї і поїхав за море, та вернув без долї — але щасливий, що може дихати своїм воздухом і жити на рідних нивах — хоч в комірнім — під чужою стріхою.

(Конець буде).

Горе тиранам!

В Гнїзнї покінчив ся на днях процес против 20 вітцїв та материй з місточка Вжесня в Познанщинї, яких за оборону своїх дїтий перед катованєм учителїв засуджено на кару вязницї від одного місяця до півтретя року. У Вжеснї іменно намагала ся нїмецка гаката завести в школї науку релїґії на нїмецкім язицї. Польскі дїти не хотїли відповідати. За порозумінєм з висшими властями учителї відкладали кілька

разів речинець заведеня викладової мови для катехизму, але за кождим разом польскі діти відповідали — мовчанкою. 14-літна Сьміловичівна навіть не хотіла взяти до рук німецкого катехизму, а коли єї примушено до того, завинула руки в свій фартушок і через фартушок, щоби не доторкнути ся голїруч ненависного знамени пруского гакатизму.

Вкінци прускі педаґоґи приступили до побоїв. Замикали дітий по школї до карцеру, або били їх не вивчене Божого слова по німецки. Діти, як правдиві мученики, ковтали сльози, але не піддавали ся тиранам і дальше — мовчали. Аж на дни 20. мая с. р., по указу інспектора, учителї вжесняньскої школи казали лишити ся цїлій клясї і задля переломаня упору, по черзї кождого стали катувати різками. Били до крови і аж до обмороки. Одно дївчатко винесено безпритомне з кляси і оно ще довший час відлежало сей напад німецко-пруского патріотизму!

Коли діти вийшли зі школи з плачем та зойками, заворушило ся цїле місточко. Обрушені до живого матери та батьки побитих зібрали ся перед школою. Під градом каміня забрящали шиби в школї. Розлючена товпа підступила під двері і они вилетїли з гуком. Воружені палицями чоловіки і жінки вперли ся до середини — і хто знає, на чім було би скінчило ся, колиб до сего часу не була вже наспіла поліция і жандармерия та не здержала подразнених в найсьвятїйших чувствах людий.

Обжаловано їх о нарушене публичного спокою, збіговиско і опір властям, та засуджено з відомою строгостию. Учителям навіть не удїлено нагани, бо они дїлали »по указу«. Однак засліплені своєю повновластию вікчемні тирани не тямили, що і малі причини могуть мати великі наслїдки, що дике їх знущане над дрібними дїтьми може проклоном упасти на їх власну голову.

Цїла польска суспільність стрясла ся найвисшим обуренем після жостокого висліду гнїзняньского процесу. В Галичинї плинуть тисячні складки на жертви німецкої юстициї, а »Czas« підніс клич, який з часом для Німеччини може стати дуже небезпечним.

Не могучи анї протестувати, анї мовчати — пише »Czas« — анї направити кривду, анї єї приняти, мусимо звернути ся на иньшій дорозї против кривдителїв. Не вільно нам прикладати руки до якого-небудь зміцнюваня становиска Німеччина в Европі, противно, ми повинні, в міру наших сил, стреміти до єї ослабленя. Мусимо старати ся у всї верстви вноїти се пересьвідчене, яке від давна є нашим глубоким пересьвідченем, яке після славних ревеляций кн. Бісмарка в »Hamb. Nachr.« повинно було стати загальним, що союз *з Німеччиною се є societas leonina на їх виключну користь і що всяка зміна в европейскій комбінациї була би для габсбурскої монархії зміною на користь, зміною фікциї на дїйсність.*

Сих слів не пишемо під першим вражінем вжесняньскої ганьби, противно по докладнім, спокійнім намислї. Пишемо з цїлковитим спокоєм також тому, що після нашого найглубшого переконаня інтерес Поляків є ідентичним з. інтересом габсбурскої монархії, тілько що до тепер, опираючи ся на арґументи чисто розумові та історичні, ми були з нашим поглядом досить відокремішнені і навіть не змоглисьмо виборoти собі послуху у польскої репрезентациї в спільних делеґациях. Але нинї кождий голос в сїм напрямі мусять вислухати, бо в кождім польскім серцю він найде тисячкратний, могутний відгомін. І нинї вже не ходить о погляди, чи в сей або иньший спосіб боронити народні інтереси, *але о збережене народного достойньства, яке є найдорожшим із всїх дібр.*

Коли польска опінїя зверне ся з всею силою в сю сторону, тодї вжесняньский процес може пімстити ся сторично на Німеччинї. Італїя і так лише з мусу держить ся тридержавного союза, а коли би ще Австрия відвернула ся від Німеччини, так она остала би цїлком ізольованою в Европі. Очивидно найшла би хиба гідного собі союзника — в лютій гнобительцї бурских жінок та дїтий...

Допись.

(*Romano-catholicus ritus graecus*).

В актах спадщинних по бл. п. Катеринї Шемлїт, ведених в судї повітовім С. І у Львові до ч. спр. А VII 501/01 находить ся сьвідоцтво слюбу, виставлене римско-католицким урядом парохіяльним в Добромили під датою 14. жовтня 1901 No. 203, в котрім посьвідчено, що 17. жовтня 1882 побрали ся в селї Гучку коло Добромиля селянин Іван Шемлїт і Катерина Полїхоньска. При Іванї Шемлїтї стоїть в рубрицї: »Religio« — дословно написане: »Romani cath. rit. graeci« — а при Катеринї Полїхоньскій стоїть при рубрицї: »Religio«: »Romano cathol. r. lati«.

Притягане вірних руско-католицкої віри на римско-католицкий обряд є від віків по найновший час на нашій нещасній рускій землици на порядку дневнім. Ба навіть довідалисьмо ся тепер з достовірного жерела, що сам префект товариства »congregatio de propaganda fide« в Римі, католицкої інституциї всесьвітного значіня, кардинал Поляк ґраф Ледоховский, не допускає руско-католицких сьвящеників до Бразилії і польскі римско-кат. сьвященики в Бразилії голосять публично в церквах при народї рускім, руско-католицкого обряду, що Русини руско-католицкого обряду мають стати римо-католиками і Поляками.

Один з бувших питомцїв греко-католицкої колеґії в Римі, нинї сьвященик в Галичинї, оповідав менї, що коли приїхав з Галичини до Риму, щоби до колеґії вступити, і коли представив ся кардиналови Ледоховскому, то кард. Ледоховский зачав до него промовляти в тонї, наче би не стояв перед ним щирий Русин, але »natione Polonus«. Доперва, коли кардинал побачив, що Русин не хоче бути Поляком, урвав дотичну бесїду і зачав о зовсїм иньших річах говорити.

Чи таке поступоване римского клиру, ба навіть начальних людей римско-католицкої церкви не будить оправданого огірченя межи руско-українським народом взагалї, а межи руско-католицкими Русинами в особенности? Чи таке поступоване годно причинити ся до скріпленя унії з Римом?

Чи не крайна пора би була, щоби наш руско-католицкий Епископат почув ся вже раз по стілько дізнаних дотичних кривдах в обовязку, звернути впрост увагу Голови католицкої Церкви, Св. Отця Папи римского — о котрого прихильности для нас ми Русини-католики не сумніваємо ся — щоби Голова Церкви самі своїм могучим впливом здержали аґресивність римо-католицких сьвящеників-Поляків на наш св. руско-католицкий обряд і на нашу руско-українську народність — а то так на нашій исконно-рускій — прарускій землици, як і на широких просторах, де наші нещасні поселенцї осїли, т. є. в Бразилії, в Канадї і в Сполучених Державах північно-американьских.

Василь Калинин.

Державна рада.

В буджетовій комісиї при міністерстві *краєвої оборони* забрав голос також п. *Барвіньский* і доторкнув ся справ, які підносив нераз і в делеґациях а іменно: урльоповання в жнива селяньских синів, достав для війска і потреби утвореня *посади гр.-кат. пароха військового.* Мимо запевнюваня даваного міністром війни в делеґациях, не зважають у війску на рускі сьвята, а се доводить жовнїрів нераз до розпуки і самоубійства. Офіцири насилані з иньших країв не уміють мови галицких полків і длятого при муштрах доходить нераз до надужить і збиткованя. Жандармериї поручає ся нагляд над сьвящениками і богослуженем, що обнижає повагу духовного стану. Наостанку домагає ся бесїдник зміни §. 31. закона військового з 1889. в законодатній дорозї в тім напрямі, щоби богословів, котрі перейшли з иньших видїлів до духовної семинариї, а перед тим обовязали ся до однорічної служби, не потягано до відбуваня військової служби.

Вчерашне засїдане зачало ся о год. $^1/_2$4. пополудни і тревало аж до пізної ночи. По відчитаню внесень та інтерпеляций забрав слово міністер рільництва Джіованелї для відповідий на інтерпеляциї. Міністер рільництва предкладає проєкт закона дотично меліорацийного фонду. Відтак приступлено до дальших дискусий в справі іміґрациї француских конґреґаций. Ґенеральний бесїдник cotra бр. *Морсей* виводить, що наглі внесеня не мають нїякого оправданя, бо конґреґациї взагалї не пхають ся до Австриї. Підносить заслуги чинів та боронить Єзуїтів. Коли би заряджено плебісцит, то показало би ся, чи люд бажає собі монахів чи нї. Бесїдник полемізує з твердженє, що церковні добра є шкідні для економії, вказує на культуральний вплив католицизму в противставленю до протестантизму, та заявляє, що властиво належало би виступити з наглим внесенем против масової іміґрациї протестантских пасторів. (Оплески). Вкінци бесїдник виступає против пп. Брайтера і Дашиньского за їх обвиненя без достаточних інформаций, а що-до внесеня жадає відкиненя так єго наглости, як і мериторичного змісту.

Наступив ряд фактичних спростовань. Пос. *Бик* стає в обороні жидів, відбігаючи від предмету так, що віцепрезидент Кайзер по кількох упімненях відбирає єму голос.

Відтак пос. *Голянский* відповідаючи пос. Айзенкольбови на єго славословія для Німеччини, як країни вольности, наводить факт з вжесняньского процесу. Перше катовано польских дїтий, щоби учили ся катехизму по німецки, а коли родичі стали в обороні побитих дїтий, засуджено 23 осіб материй та батьків на $^1/_2$ до $2^1/_2$ року вязниці! Се визвало не малу сензацию в палатї і живі потакуваня Поляків.

Відтак промовляли пп. Стоян, Повше, Штайнер, Шайхер, Вольмаєр, Люеґер і Брайтер. Підчас сих промов приходило кілька разів до горячих колотнеч, так що вже і до бійки, здавало ся, не було далеко. Після кінцевих промов пп. Ерлера, Айзенкольба, Шумаєра відкинено наглість всїх внесень.

Слїдуюче засїдане в пятницю.

Новинки.

— **Календар.** В середу: гр.-кат. Филипа; рим.-кат. Верґілїя. — В четвер: гр.-кат. Гурия; рим.-кат. Руфина.

— **Суди а ординарияти.** З судейских кругів пишуть нам: Розпорядженем Президиї ц. к. висшого Суду краєвого у Львові з 3. падолиста 1901. Praes. 15530/17 N/1. заряджено, щоби суди в кореспонденциї з ординариятами епископскими, архиепископскими і митрополичими не доручували тимже ординариятам поодинокі відбитки ухвал судових, часто нечиткі, споряджені дорогою хемічною, або виготовлені на друках. Така форма кореспонденциї з ординариятами є цїлком невідповідна і дає ординариятам справедливу причину до жалоб. Така форма кореспонденциї не відповідає повазї і визначному становищу, яке ординарияти займають так в єрархії церковній, як взагалї в краю. З тих причин належить ся в кореспонденциї з ординариятами епископскими, архиепископскими і митрополичими послугувати ся формою відозв. Зверхня сторона письм судових вистосована до ординариятів має рівнож бути відповідною і задосить чинити всяким зглядам, належним високому становищу ординариятів. — В тій цїли суди мають уважати на читке і що-до зверхної форми чисте і приличне виготовлене повідомлень і ухвал, призначених для ординариятів, а понехати цїлковито практикованого звичаю пересиланя ординариятам ухвал виготовлених в дорозї хемічній або на друках. В кореспонденциї »з грек.-кат. ординариятами епископскими і з ординариятом митрополичим належить уживати язика руского, а не польского«, тим більше, що суди могуть звертати ся до тих ординариятів, котрі урядують в рускій мові, тілько яко висшої власти церковної, виконуючими надзір над урядами парохіяльними, а не яко до сторони заступаючої церков або фондациї церковні перед судом. (Увага: Церков або церковні фондациї заступає перед судами ц. к. прокуратория скарбу у Львові).

— **Віче в Бучачи.** В справі *заснованя руского університету у Львові* відбуде ся *віче* в Бучачи дня 28. с. м. (четвер) о 3. год. пополудни в комнатах »Бесїди«. Просить ся о численну участь! — *Телишевский, Олесницкий, Могильницкий, Медвецкий, Марків, Габрисевич, Ґеців, Зарицкий, Рудницкий, Крижановский.*

— **Філїя „Просьвіти“ в Бібрцї** устроює в салї повітової ради дня 12. грудня с. р. *просьвітно-*

економічне віче. Вечером того дня відбуде ся в тій самій салї *концерт* з отсею проґрамою: 1) Вступне слово. 2) Нїщиньский: »Закувала та сива зазуля«, мужеский хор. 3) Шевченко: »Посланиє«, декламация. 4) Колесса: »На вечерницї«, мішаний хор. 5) Шевченко: »Не чужого ми бажаєм«, дует. 6) Гра на цитрі. 7) Шевченко: »Гамалїя«, декламация в супроводї мужеского хору. 8) Образи при скоптиконї. 9) Вахнянин: »Наша жизнь«, мужеский хор.

Не сумнїваємо ся, що так на вічу як і на концертї зберуть ся тисячі наших селян і міщан, чим дадуть доказ зрозуміня, що лише просьвіта веде до добробиту.

— **З Копичинець.** Дня 28. с. м. відбудуть ся в Копичинцях в салї громадскої ради *надзвичайні загальні збори філії »Просьвіти«*, на котрі сим запрошує ся. Початок о 11. год. перед полуднем. На сї загальні збори має кожда Читальня вислати своїх делеґатів заосмотрених уповажненєм потвердженим через Видїл Читальнї.

— **На львівскім унїверситетї** делеґована комісия веде дальше слїдство і покликує тих, що брали участь у вторниковім вічу. Студенти по формальних заявах відказують дальших зізнань і не підписують протоколів, писаних латиньскими буквами.

Замітне, що цїла польска праса, як передше ревіла про »гайдамаччину« студентів, тепер якби на команду замовкла зовсїм.

— **З тов. »Січ« у Відни.** На звичайних загальних зборах товариства, що відбули ся 9. с. м., по справозданю Видїлу з дїяльности товариства за послїдний адмінїстрацийний рік та удїленю уступаючому Видїлови абсолюториї, вибрано слїдуючий новий Видїл: Голова Теофіль Мелень, студ. філ.; заступник голови Роман Перфецький, студ. права; писар Михайло Лозиньский, студ. права; бібліотекар Зенон Кузеля, студ. філ.; касиєр Ілля Попович, студ. інж. Заступниками видїлових вибрані: Віктор Пігуляк, студ. лїсної акад., і Володимир Янович, студ. мед. Першому з них поручено функциї господаря, другому архіваря.

— **Вечерниї в читальни тов. »Просьвіта«** в Дрогобичу на Лїшняньскім передмістю відбули ся дня 17. с. м. заходами о. Кирила Симкова. Сьпівами управляв о. Володомир Стех, а всї хори виконали знаменито. Саля читальнї була переповнена схухачами; явило ся також кілька осіб з інтелїґенциї. По хорах і деклямациях слїдували танцї і бавлено ся охочо а поважно до 2. години в ночи.

— **Польскі демонстрациї** в Кракові і у Львові проти Нїмцїв. Берлиньска надсценка (Überbretil) заповіла в Кракові ряд представлень, а перше представленє мало відбути ся в суботу. Однак приїзд надсценки припав саме на час, коли в Познанщинї збуло ся кілька процесів проти Поляків і кількадесять осіб засуджено за мниму зраду стану на вязницю. Наслїдком сего вибухнула в Кракові аґітация проти берлиньскої надсценки. Дирекция відкликала суботнїшне представленє, але се не відвернуло приготованої демонстрациї. Вечером тисячі молодїжи зібрало ся перед памятником Косцюшка і по відсьпіваню патріотичних пісень хмарою потягли перед Саский готель, де мало відбути ся представленє надсценки. Але в готели було пусто і темно. Звідси з криком і свистом товпи вирушили до військового касина, бо надїяно ся, що там Нїмцї грають. Але кордон полїциї перешкодив демонстрациям і розігнав зібраних.

Вчера відбуло ся у Львові віче социялїстів, на якім один з бесїдників поставив внесенє, аби висказати погорду Прусакам, а симпатию невинним жертвам пруского гакатизму. До умотивованя внесеня не прийшло, бо присутний комісар загрозив розвязанєм віча. Аж коли почав промовляти п. Вітик, комісар розвязав віче. Вічовики гуртками помашерували перед нїмецкий консулят і там демонстрували сьпіваючи »Єще Польска не зґінела« і »Червони штандар«. До більшої демонстрациї не могло прийти, бо зі всїх сторін почали з'їздити ся полїцияити, тайні аґенти і комісарі.

— **Друга катедра польскої лїтератури** на львівскім унїверситетї. Фільософічний видїл спорядив вже мемориял, в якім домагає ся заснованя другої катедри польскої лїтератури у Львові. В мемориялї наведено в азбучнім порядку кандидатів на сю катедру: Брікнера, Хмельовского і Каллєнбаха.

— **Вісти з американьскої Руси.** Духовна Рада »Товариства руских церковних громад в Сполучених Державах і Канадї« урядила першу руску місию в церкві св. Арх. Михайла в Йонкерс, Н. Й. Ся місия тревала три днї, т. є 19., 20. і 21. с. м.

Микола Ардан, студент четвертого року медицини в University College of Medicine, Richmond, Va. зістав вибраний предсїдателем всїх студентів сего унїверситету в суботу 1. падолиста. Є се найвисша честь, яку могуть студенти дати свому товаришеви. Вибори були дуже оживлені. Зразу було 4 кандидатів, з котрих Ардан дістав 74, другі зглядно 55, 45 і 23 голосів. При другим голосованю Ардан дістав 93 голоси, два другі 58 і 54. При третім Ардан мав 111, а єго противник 98 голосів. Студенти американьских висших шкіл мають свої орґанїзациї, що суть представителями студентів і оборонцями їх прав.

— **Іменованя.** Мінїстер скарбу іменував старших скарбових комісарів Алекс. Смаґу, Ів. Гейнаха, Мих. Велєцкого та скарбових секретарів д-ра Тад. Геппого і Каз. Бісядецкого, радниками скарбу; — старших скарбових комісарів Каз. Яросевича, Йос. Старушкевича та податкового інспектора Викт. Фляха, скарбовими секретарями; — скарбових комісарів Каз. Хенціньского, Теоф. Білого, Ів. Опаліньского, Стан. Бушка, Тому Арматиса, Ант. Трояна, Ів. Завільского, Марц. Дияковского, д-ра Фел. Вонита, Франц. Керніґа і Стан. Котовича, старшими скарбовими комісариями; вкінци податкових інспекторів Ант. Емісберґера, Стан. Ґадовского, д-ра Ант. Пєжхалу, Алекс. Віснєвского, Ром. Мальхера, Тад. Слївіньского, Ів. Ґаєвского, д-ра Франц. Волянецкого, Волод. Лучаківского, Вінкента Копистиньского, Ґуст. Лїбгардта, Анат. Виборовского, страшими податковими інспекторами, всїх для округа галицкої краєвої дирекциї скарбу.

— **Сему ранґу** надав мінїстер просьвіти 257 професорам в Австриї, а між ними 15 професорам середних шкіл в Галичинї, а іменно: Едм. Бончальскому, Юлїянови Дольницкому, др. Т. Ґарліцкому, Теофільови Грушкевичови, Ів. Корчиньскому, Макс. Криницкому, Тад. Кукурудзови, Володисл. Кульчиньскому, Кар. Кунцому, Мих. Кусїоновичови, о. Онуфрієви Лепкому, К. Раверови, Волод. Ресльови, Мих. Шкляреви і Вол. Венґжиньскому.

— **Проф. Крафт-Ебінґ уступає.** Славний професор віденьского унїверситету др. Крафт-Ебінґ вніс прозьбу до сенату, аби з огляду на лихий стан здоровля звільнено єго від дальших обовязків професора. З кінцем сего півроку др. Крафт-Ебінґ переходить на емеритуру і замешкає в Градцю.

— **З львівскої судової салї.** Вчера покінчила ся розправа проти Яна Будкевича recte Феликса Долобовского, за крадїж в банку Йонаша. Спосіб переведеня крадїжи був незвичайно сьміливий, а полїция десять днїв безуспішно слїдила за злодієм, поки він сам не зрадив ся. Дня 17. вересня с. р. якийсь невидний чоловічина міняв в другорядній парнї Майзельза 10-франковий золотий гріш. По питцї дійдено до клубка. Сей сам був злодієм з банку Йонаша, єго арештовано, а в него дома найдено всї украдені гроші. Підчас слїдства викрило ся, що Ян Будкевич називає ся властиво Феликс Долобовский і допустив ся кількох крадїжий в Росиї. Там єго арештовано, але він під фальшивим пашпортом утїк до Львова і ту мешкав зі своєю материю, котру називав »тетою«. Аби можна безжурно жити, він допустив ся крадежи у Йонаша.

Підчас вчерашної розправи Долобовский признав ся до вини і спокійно оповідав як допустив ся злочину. Єго мати Мария Долобовска рішучо виперала ся вини, хотяй певно мусїла знати про крадїж. — Присяжні судиї на поставлене їм питанє що-до злочину крадїжи з вломанєм відповіли 12-ма голосами: »так«, а на питанє що-до введеня в обман власти через уживанє фальшивого назвища заявили 10-ма голосами: »так«. Питанє, чи матїр Долобовского сьвідомо переховувала крадені гроші, присяжні судиї заперечили. На основі сего вердикту трибунал засудив Долобовского на 6 лїт тяжкої вязницї з постом що місяця і з темницею раз на рік. Матїр Долобовского увільнено від вини і кари.

— **Точні інформациї!** Любляньский »Slovenec« з 21. с. м. доносить зі Львова отсю телеґраму: »Виклади на унїверситетї завішено задля розрухів межи рускими студентами. Рускі студенти демонстрували за руским унїверситетом. Рускі студенти *задля* завішеня викладів вислали депутацию до президента мінїстрів, до мінїстра просьвіти і до руских послів«. — І най хто скаже після сеї телеґрами, чого хочуть рускі студенти?

— **Небезпечна будова зелїзницї.** Чужинцї в Китаю не є доси певні свого житя. В тій справі доносить один з нїмецких інжінєрів занятих при будові зелїзницї в Кіавчав, місцевости положеній недалеко осїдку залоги нїмецкої до східноазиятицкого Lloyda слїдуюче: Побіч цїлої дороги будуючої ся зелїзницї роїть ся буквально від китайского війска. Завів би ся однакож той, котрий судив би, що через то збільшила ся безпечність чужинцїв занятих при будові зелїзницї. Кождого інжінєра супроводить сторожа, зложена що найменше з чотирох їздцїв. Єнчав Ву з Нанлїну просить урядників зелїзничих усильно, аби нїколи не виходили без сторожи; відповідає він за житє інжінєрів, однакож відвічальність принимає лиш тодї, коли інжінєрів сторожить війско. Зелїзниця Кіавчан-Вейхейен 185 клм. довга, має бути за рік готовою, а нїмецка кольонїя в Тсінґтав дожидає тої хвилї з нетерпеливостию, бо від відкритя тої зелїзницї зависить єї розвій, як також і дальше житє. Крім того зелїзниця та переходить через місцевости, в котрих находить ся богато камінного угля.

— **Гумористичний куток.**

Музикальний пес.

— Чому ваш пес має бути музикальний?

— Бо він виє, як моя сестра грає на фортепянї.

Високий тенор.

— Се не школа виробила нашому тенорови єго високі тони, але він має їх вже з уродженя.

— З чого се вносиш?

— Бо він родив ся на четвертім поверсї.

На торзї.

— Се за малі яйцї, господине, на таку цїну.

— Коли мої кури, прошу панї, не розуміють ся на цїнї...

Жінка: Цїлу ніч я не могла замкнути повіки. Вчера впало менї щось таке в око...

— Ов, то треба піти до лїкаря.

— Нї, лише до золотника, менї впав в око чудовий перстенець.

Посмертна † оповістка.

— **О. Антін Грибович**, сьвященик ювилат, парох в Звинячцї, кудринецкого деканата, станиславівскої епархії, упокоїв ся дня 16. с. м. в 84. роцї житя і в 58. сьвященьства. В. є. п.!

— **О. Антін Сабат**, парох в Залучу над Черемошом, упокоїв ся дня 25. с. м. в 88. роцї житя. Похорон відбуде ся 27. с. м. В. є. п.!

Наука, штука, лїтература.

— **Де-що про наших артистів.** Петербурский »Краj« заміщує два портрети п-ни Крушельницкої (в »Балядинї« і в »Гальцї«) по-при дуже інтереснім інтервю, переповненім похвалами та вичислюванєм триюмфів артистки у трех частях сьвіта. Артистка сьвіжо збогатила свій репертуар новою артистичною креациєю в опері Масенета »Вертер«. Варшавска критика не щадить похвал, а публика нагородила свою улюбленицю дощом цьвітів, вінцями та дорогоцїнними дарунками. — Знаменитий бас п. Дїдур, після артистичної прогульки в Америцї вертає невдовзї назад у склад варшавскої опери. — П. Олександер Мишуґа концертував два рази у варшавскій Фільгармонїї та збирав ентузиястичні оплески. На концертї »Лютнї« жертвовано артистови срібний і лавровий вінець. Тепер вибрав ся сьпівак на ряд концертів по провінціональних містах королївства. — П. Слївіньский режісер правительственного театру »Розмаїтосцї« в Варшаві при наміреній реформі варшавских театрів в Варшаві має стати зверхним директором правительственних театрів. П. Слївіньский розпочав свою карієру в галицких провінціональних театрах і був якийсь час разом з пок. Гриневецким і п. Кічманом, довголїтним членом львівского театру, також в рускім театрі за часів дир. Бачиньского. Невсипуща праця і такант здобули єму справдї виїмкову карієру. — Згадана реформа обкроїла ґажу членам варшавскої опери, нашим краянам: пп. Волошкови і Диліньскому.

Телеґрами.

Відень, 26. падолиста. Пос. Романчук внесе на слїдуючім засїданю державної ради інтерпеляцию до мінїстра просьвіти в справі подій на львівскім унїверситетї. Інтерпеляция зверне ся проти зарядженя мінїстра Гартля до унїверситетских властий у Львові. Дальше згадає, що подїї нарочно представлено фальшиво, аби не допустити до заснованя руского унїверситету, та жадає слїдства против тих професорів, що своїм поведенєм спровокували руску молодїж.

Відень, 26. падолиста. На основі вердикту присяжних судиїв головні обжаловані Брікнер і Крапфель о злодїйства в буковиньскім релїґійнім фондї, засуджені на 3 лїта тяжкої вязницї. Иньших обжалованих увільнено.

Берлин, 26. падолиста. Вчера внесено в нїмецкім парляментї проєкт закона що-до нової тарифи цлової.

Йоганесбурґ, 26. падолиста. В битві коло Вілєредорп поляг командант анґлїйского війска а 3 анґлїйскі офіцири понесли тяжкі рани. Притім Бури заполонили цїлий відділ зелїзничого полку. Також иньші анґлїйскі відділи потерпіли тяжкі страти в борбі з Бурами.

Малий фейлєтон.

ВОЛОДИМИР БИРЧАК.

МАТУРА.

6 **(Епос).**

16. Краса Гомерової поезиї.

Десь два тижні перед матурою, якось в неділю повтаряли девяту книжку Одиссеї. На дворі горячо, то одні матуристи уважали — не уважали, другі зївали — не зївали, а треті спали.

Циратка читав з циратового зошита про красу Гомерової поезиї, а Нобко вдивив ся в нього і за кілька хвиль бачив у Циратки дві голови, опісля три... чотири, а всї вони кривили ся на боки і розлазили ся десь в мраці, а остатний кавалок розплив ся враз з катедрою...

Матура.

В салї горячо; цїла комісия сидить без сурдутів, Циратка навіть без камізолї, а інспектор сопе:

— Пане професор! Абітурієнт не знає нич про красу Гомерової поезиї!

— Прошу, прошу, прошу дуже... Я тому не винен... Абітурієнт... Ооо!... то паничик... він завше на годинах спав...!

— Я... я... не спав...

— Не спав? Прошу дуже, прошу, прошу менї не переривати! О ми знаємо ся на тих паничках, що то люблять не учити ся!

— Я... я... учив ся...

— Учив ся? То прошу далї говорити — і професор впялив в Нобка свої страшні — червоні очи. А Нобко хоче освободити ся від них і суне ся — відсуває на бік. І в одній хвилї зникає кудись грубий інспектор, цїла комісия вилїтає в воздух і Нобко будить ся....

Циратка глядїв на клясу.

»І я заснув...? А той буде певно гадати, що я спав....

А щоби показати, що він уважає, отворив широко очи і вліпив їх в професора. Та за кілька хвиль став Циратка опять розлазити ся...

17. Субота.

Сторож вийшов з канцеляриї, приняв урядову міну і прибив на чорній таблицї спис матуристів, що сїдали в понедїлок до іспиту.

А коли він прибивав тоту картку, то відгомін ішов улицями і всї говорили про люту матуру. Абітурієнти кидали науку і задихані бігли — розбивали по дорозї людий. В ґімназиї відсапували, підходили до чорної таблицї і читали — читали свої імена...

А в містї, перед образами молила ся панна Лїза за Нобкову душу....

. . . . . .

18. На коритарі.

»Наполеона побили під Ватерльо... Ага! право Карнота відносить ся до пересїчних... Нї? А Верґіль написав Ґеорґіка, в Грециї реформа Сольона« — повтаряли одні матуристи, другі проходжували ся спокійно по коритарі і розповідали ґімназиястам, як то вони мало вміють. А що були певні себе, то кляли ся, що впадуть.

Зазвонили і перед звінком розбігли ся ученики по клясах, мов курята, коли надлетить половик. На коритарі утихло. Абітурієнти оповідали собі якісь анеґдотки про матуру, а зза дверий конференцийної салї зазирав поважний сторож.

— Вже є? — питали.

— Та де! Ще не притарабанив ся!

— Ов...! А то на нього треба так довго ждати?

— Нуу...! Та ви того єще не знаєте. А я ту девятий рік, то не раз уже таке бачив... Та то все так! А ті що за мене здавали, то вже докторами є, ба і професорами суть! А один як здавав, то дав менї цїлу пятку... і не сказав би я, що такий богатий... Але то був файний пан! Любив дати, а другий...

Не скінчив.

Застогнали сходи — ішов сам пан інспектор. Абітурієнти кланяли ся йому низенько, а він глянув на них з під ока і кивнув поважно головою...

Вийшов директор.

— Прошу до салї, лише відважно!

А матуристів обгортав доперва в тій хвилї страх і вони думали: »Ого! Аж тепер буде усему амінь!« — і стали один другого випихати.

В салї приходили до себе.

(Дальше буде).

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Небувала, сензацийна проґрама!

від 16. до 30. падолиста 1901.

При співучасти військової музики 80. п. п.

1) **Const. Marlos,** урвитель в воздусї і подорож на орлї. 2) **Fréres Carangeot,** пародисти танцю tourbillon. 3) **Les trois Jarry,** музикальні ексцентрики. 4) **Rose d' Arkansas,** сецесіонїстична дансерка. 5) **Halley and Curt,** незрівнані акробати. 6) **Орхестра і реклямоґраф.** 7) **Александер Trebitsch,** гуморист. 8) **Mahomeda,** американьска іллюзия. 9) **Valerien Saint-Cyr,** імітатор женщин. 10) **Лїлїпути.**

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Інформацийна комісия

в товаристві **»Академічна Громада«** поручає здібних інструкторів і домових учителїв. Зголошеня приймає ся під адресою: Інформацийна Комісия в товаристві »Академічна Громада« у Львові, Ринок ч. 10, І пов.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,

яко гарна прикраса комнат і

Картини: **Верещаґіна, Шевченко в домовинї і Сластьона, Шевченкова могила.**

Можна дістати через адмінїстрацию „Руслана“ з пересилкою за *1 кор. 60 сот.*

„ТОВАРИШ“

ілюстрований календар

на 1902. рік.

„Календар в руцї.“

Купуйте »Товариша«, богато ілюстрований календар на 1902. рік.

Товариш — се перша в тім родї книжка взагалї в нашім краю.

Товариш містить в собі 24 карт зьвіздистого неба (по дві на кождий місяць) і богато ілюстраций, прим. з війни бурскої, хіньскої, портрети визначнїйших людей і т. ин.

Товариш подає раду, як виберати собі званє і як радити собі в ріжних хвилях і потребах житя.

Товариш важний і потрібний для всїх, а приступний для кождого, хто лише уміє читати.

Хто собі купить „Товариша“, буде мати »Календар в руцї« і знати, як робить ся календар.

Хто собі купить „Товариша“, буде мати справдї товариша, котрий стане єму в пригодї в неодній хвилї житя.

Хто собі купить „Товариша“, буде мати книжку, котра придасть ся єму не лиш на один рік, але й на цїле житє.

Хто хоче пересьвідчити ся, що то все правда, що тут написано, нехай купить собі »Товариша«, а певно не пожалує. Цїна 1 кор. без пересилки почтової; з пересилкою о 10 сотиків більше. Замовляти у Сеня Ґорука у Львові, площа Домбровского ч. 1.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова (приходить о годинї)
	6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Гусятина
	6·46	з Брухович, щод. від 16. мая до 15. вер. вк.
	7·45	з Янова
	7·40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
	8·00	„ „ на дв. головний
	8·10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1·35	8·50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту. Берлина
	11·45	з Ряшова, Любачова, Самбора
	11·55	зі Станиславова (Керемезе, Потутор)
	12·55	з Янова
	1·10	зі Сколього, Калуша, Хирова а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.
	3·14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
	4·40	зі Самбора, Борислава, Стрия
2·20	5·11	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
2·35	5·35	„ „ „ на дв. голов.
	5·50	з Кракова
1·45	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
	6·00	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч		
	7·36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	8·50	з Брухович від 16. мая до 15. вересня щод.
	9·41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно
	9·20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
8·40 2·31	9·50	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова
12·15	9·40	з Чернівцїв, Букарешту,
	10·20	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша
	10·20	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	10·02	» » » на дв. голов.
	3·12	з Підволочиск Копичинець на дв. Підзамче
	3·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова (відходить о годинї)
	6·25	до Станиславова, Надвисокого, Потутор
1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·08	6·43	» » » дв. Підзамче
	6·35	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
8·30 2·55	8·40	до Кракова (Відня, Варшави), Берлина
	9·00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер
	9·15	до Янова
	9·25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз
	9·42	„ » » дв. гол.
	10·20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
2·40	10·25	до Чернівцїв,
	1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлї і сьвята
	2·15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в недїлї і сьвята
	3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.
	3·26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.
	3·30	до Ряшева, Хирова, Любачова
Ніч		
	6·10	до Станиславова
12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	6·20	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в днї б. а від 16. вер. до 30. цьвіт. 1902 щоденно
	6·35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
	7·10	до Тернополя, Бродів дворець головний
	7·32	„ дворець Підзамче
	7·25	до Сокаля і Рави рускої
	7·52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
	9·30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
2·51	10·30	до Чернівцїв і Іцкан
	11·00	до Кракова, Відня, Варшави
	11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·32	» » дв. Підзамче
	4·15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора
	4·45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. щод

ЗАМІТКА: Гора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно-европейский рівнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — В містї видають білєти їзди: Звичайні білєти аґенция часописий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавсмана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і всякі иньші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держав них (ул. Красїцких ч. 5. в подвірю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в сьвята 9—12).

і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.